

ELS MAMÍFERS DEL COLLSACABRA (II): MICROMAMÍFERS I QUIRÒPTERS

Introducció

En aquest segon article sobre els mamífers del Collsacabra s'abordaran els mamífers més petits, que es troben representats per dos grans grups: els micromamífers (ratolins, talpons, musaranyes i afins) i els quiròpters o altrament anomenats ratpenats. L'article està basat en els resultat de dos estudis respectius que es va portar a terme a la finca dels Cingles de l'Avenc de Tavertet per part del Grup de Naturalistes d'Osona. Per l'estudi dels micromamífers es varen realitzar dues campanyes de trampeig, una a la primavera i una a la tardor. Per als ratpenats es varen analitzar ultrasons prèviament enregistrats al camp i es varen revisar els possibles refugis a la finca: coves, edificacions, forats en arbres, caixes niu... Les prospeccions varen donar com a resultat la presència d'una gran quantitat d'espècies de micromamífers i quiròpters, tot i que no van aparèixer totes les que es poden trobar al Collsacabra.

Els micromamífers

Els micromamífers comprenen espècies que pertanyen a un parell de grups ben diferen-

ciats: els rosegadors i els insectívors. Els rosegadors són herbívors, s'alimenten de fulles, fruits, llavors, arrels... mentre que els insectívors són carnívors i, com el nom indica, s'alimenten bàsicament d'insectes, però també d'altres invertebrats com ara cucs de terra. Val a dir que dins d'aquests dos grups també hi ha grans mamífers, que varen ser tractats en l'article anterior de la revista. Per exemple, el conill és un gran mamífer rosegador i el talpó és igualment rosegador però és micromamífer. Igualment, l'erició fosc és insectívor i és classificat com a gran mamífer, mentre que les musaranyes són micromamífers insectívors.

A continuació s'enumeren les espècies de micromamífers pels diferents hàbitats que es varen prospectar.

En les zones de prats de muntanya, normalment pasturats, hi trobem el *ratolí mediterrani* (*Mus spretus*), molt abundant i presa de la majoria de petits rapinyaires, tant diürns com nocturns. També el *talpó comú* (*Microtus duodecimcostatus*), que és freqüent i fàcilment detectable pels munts de terra que deixa als prats. En aquests indrets, de forma menys freqüent, hi viu el talp (*Talpa europaea*), força més gran que un ratolí o un talpó, i que gairebé mai surt a la superfície del terra. El *talpó roig* (*Clethrionomys glareolus*), molt més escàs, viu a les zones que limiten entre els prats i el bosc.

Ja a la zona de límit entre marges, bardisses, herbassars i el mateix bosc, hi trobem la *musaranya comuna* (*Crocidura russula*) i en molta menys quantitat la *musaranya cuaquadrada* (*Sorex araneus*), així com el *ratolí de bosc* (*Apodemus sylvaticus*), una de les

Liró gris (*Glis glis*)
Foto: Jaume Baucells

CANTONIGRÓS
Rupit
Sta. Mª de Corcó
Roca de Ter
Vic
Olot
1.000 m. ALT.
CLIMA IDEAL PER LA SEVA CURACIÓ

CAN COLOM EMBOTITS ARTESANS
ELABORACIÓ PRÒPIA
CARRER MAJOR, 28 i 30 TEL: 93 856 50 58 R.D.G.S. 10.04.1258
08569 CANTONIGRÓS (VIC) FAX: 93 856 57 57 E. 10.04240/CAT
BARCELONA e-mail: cancolom@osononet.com

Ratolí de bosc (Apodemus sylvaticus) - Foto: Jordi Baucells

Talpó comú (Microtus duodecimcostatus) - Foto: Jordi Baucells

Carrer Girona, 78, Pral. – 08009 Barcelona
Tel. 93 265 22 41 - Fax. 93 265 32 83
<http://www.espeleologia.cat> - e-mail: fce@espeleo.cat

**Descobreix l'Espeleologia
i el Descans de Canons i Engorjats,
federa't**

espècies de petits rosegadors més abundants al Collsabra.

En les zones més boscoses apareixen dues de les espècies més emblemàtiques de la zona: el *liró gris* (*Glis glis*) i la *rata cellarda* (*Eliomys quercinus*), dos rosegadors forestals que s'alimenten dels fruits dels faigs, avellaners i aurons, i es refugien en nius que ells mateixos fan dalt dels arbres, o forats vells de picot. Aquestes dues espècies apareixen de forma freqüent dins de les caixes

Ratpenat de ferradura petit (*Rhinolophus hipposideros*)
Foto: Jordi Baucells

niu que col·loquem per a estudiar i protegir els ocells insectívors.

L'abandonament rural i la poca presència de granges grans ha fet que la *rata comuna* (*Rattus norvegicus*) sigui poc abundant i estigui localitzada en masos i els nuclis dels pobles del Collsabra. La *rata negra* (*Rattus rattus*), que viu en ambients més forestals i que sovint fa els nius dalt dels arbres a gran alçada, és més present aquí, fins i tot dins dels coberts del bestiar, pellers i altres edificacions de pagès.

Totes aquestes poblacions de rosegadors i insectívors, tots ells micromamífers, són font d'aliment per a animals depredadors, com ara els ocells rapinyaires diürns i nocturns, i també pels mamífers carnívors. Són molt importants per a mantenir l'equilibri d'aquests ecosistemes agroforestals: si són massa escassos no permeten que visquin les espècies que d'ells s'alimenten, i si són massa abundants poden esdevenir plagues nocives per als conreus. Un bon manteniment dels hàbitats, amb marges de qualitat, pesticides i rodenticides aplicats amb rigor, un manteniment del mosaic de boscos i conreus, etc. ajuden a conservar-los millor.

Els quiròpters

Els quiròpters són els ratpenats o ratapinyades, mamífers voladors, grans desconeguts i ben presents al Collsabra amb cinc espècies confirmades en l'estudi realitzat.

LA DEVESA

Restaurant
Habitacions
Residència per a
col·lectius

Ctra. de Vic a Olot, Km. 35
08569 Rupit Pruit
Tels. 93 852 20 12 - 93 852 20 84

**Bar-Braseria
CAL CARRETER**

Ctra. de Vic a Olot, 12
Tel.: 93 852 50 03
08569 **CANTONIGRÒS**
(Barcelona)

Venda de
Records
i Artesania
Local

Casa Agneta
~ Tot mado ~

Plaça Diputació, n 1 Tavertet 08511 (Barcelona)
T 93 856 50 80 // 646 59 76 69

La Formatgeria

Bar Restaurant PUNTÍ

CUINA CASOLANA

Ctra. de Vic a Olot, Km 24
08569 Cantonigròs
(Osona-Barcelona)
Tel. 93 852 50 69

Els ratpenats apareixen al Collsacabra en forma de varies espècies comunes i algunes de més rares i fins i tot del tot desconegudes. La *ratapinyada pipistrel·la* (*Pipistrellus pipistrellus*), petita, viu als pobles i masies i és una de les més abundants. El *ratpenat de cova* (*Miniopterus schreibersi*), viu en colònies de diversos centenars i fins i tot milers d'exemplars, a les profundes coves de gres que hi ha a les zones de cingleres i roquissars. Aquest ratpenat, molt amenaçat, és molt sensible a les molèsties causades per la gent que visita aquestes coves. En zones forestals hi trobem els *nòctuls*, ratpenats del gènere *Nyctalus*, que es refugien en els forats d'arbres vells i forats fets per picots. Precisament aquests grups de ratpenats forestals es troben entre els menys estudiats i coneguts del país.

Dins de les masies velles, en golfes o coberts, es troben petites colònies de ratpenats, formades per algunes espècies significatives: el *ratpenat orellut meridional* (*Plecotus austriacus*) i els *ratpenats de ferradura* (del gènere *Rhinolophus*). Viuen en petites colònies de pocs individus, normalment entre 10 i 25, que crien penjats sota les bigues de fusta dels sostres vells.

Els ratpenats són un dels grups de mamífers més amenaçats del planeta; es considera que les seves poblacions, en la majoria d'indrets, han minvat de forma molt significativa en els últims anys, a causa de la davallada de les poblacions d'insectes i de la pèrdua de qualitat dels seus hàbitats.

Jordi Baucells Colomer
Guillem Mas Cornet

Taula 1. Micromamífers detectats al Collsacabra durant l'estudi

Nom català	Nom científic	Hàbitats
Liró gris, rata dormidora	<i>Glis glis</i>	Principalment fageda, vores de torrent, roureda
Musaranya cuaquadrada	<i>Sorex araneus</i>	Vores de bosc, marges, vores de torrents
Musaranya comuna, gasarapa	<i>Crocidura russula</i>	Vores de bosc, marges, vores de torrents
Rata cellarda	<i>Elyomys quercinus</i>	Roureda, marges de torrents, avellanada, fageda.
Rata comuna	<i>Ratus norvegicus</i>	Masos, edificis habitats, granges
Rata negra	<i>Rattus rattus</i>	Vores de bosc, roureda, pineda
Ratolí de bosc	<i>Apodemus sylvaticus</i>	Prats enmig del bosc, vores de bosc, roureda, pineda, fageda.
Ratolí mediterrani	<i>Mus spretus</i>	Vores de bosc, prats humits, marges arbrats, brolla de boix.
Talp, taup	<i>Talpa europaea</i>	Prats humits
Talpó comú	<i>Microtus duodecimcostatus</i>	Prats humits
Talpó roig	<i>Clethrionomys glareolus</i>	Prats humits

Taula 2. Ratpenats detectats al Collsacabra durant l'estudi

Nom català	Nom científic	Hàbitats
Ratpenat de ferradura petit	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Coves, edificacions humanes dels medis rurals
Ratapinyada pipistrel·la comuna	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Esclètxes en roquissars, arbres, principalment en edificis
Ratpenat de cova	<i>Miniopterus schreibersi</i>	Coves en cinglera
Ratpenat nòctul petit	<i>Nyctalus leisleri</i>	Esclètxes d'arbres
Ratpenat orellut meridional	<i>Plecotus austriacus</i>	Principalment en edificis

ELS CINGLES DE COLLSACABRA A INTERNET

Des del 1 de febrer passat, qui vulgui la col·lecció completa, i no l'interessi descarregar de número a número, podrà fer-ho en dos paquets (del 00 al 39 i del 40 al 62) que són tots els exemplars publicats des del 1979 al 2009, des d'aquests enllaços:

[http://www.mediafire.com/file/nbttonymhaj/Revista ELS CINGLES - n00-n39 \(1979-1998\).zip](http://www.mediafire.com/file/nbttonymhaj/Revista%20ELS%20CINGLES%20-%20n00-n39%20(1979-1998).zip)

[http://www.mediafire.com/file/eo2gqoyjzkz/Revista ELS CINGLES - n40-n61 \(1998-2009\).zip](http://www.mediafire.com/file/eo2gqoyjzkz/Revista%20ELS%20CINGLES%20-%20n40-n61%20(1998-2009).zip)

(Heu de copiar l'adreça i enganxar-la al vostre navegador) (fer click a: "Click here to start download...")

Tota la col·lecció està penjada a l'espai que Amics dels Cingles de Collsacabra té a la web de l'Ajuntament de Tavertet:

<http://www.tavertet.cat/entitatsDetall.php?idEnt=26&idFamilySup=0&idFamily=17>